(יט) לֵאמֹרָה (כ) בִּלְשׁוֹן (ו) [ז] רַבִּים. (כא) וְאִם אָפְשָׁר, (כב) יַעֲמֹד מִלֵּילֵךְ כְּשֶׁיֹּאמְרֶנָּה, ח וְאִם הָיָה רוֹכֵב, (כג) אֵין צָרִיךְ: (ז) לֵירֵד: ה ט אֵין צָרִיךְ לוֹמַר אוֹתָהּ אֶלָּא פַּעַם אַחַת (מ) [ח] (כד) בַּיּוֹם, אֲפִלּוּ (כה) אִם יָנוּחַ בָּעִיר בְּאֶמְצַע הַיּוֹם. אֲבָל אִם דַּעְתּוֹ לָלוּן בָּעִיר וְאַחַר כָּךְ נִמְלַךְ וְיָצָא מִמְּנָהּ לַעֲבֹר חוּצָה לָהּ אוֹ לָשׁוּב לְבֵיתוֹ, (כו) * צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהִתְפַּלֵּל אוֹתָהּ פַּעַם אַחֶרֶת: ו י הַר״ם מֵרוֹטֶנְבּוּרְג כְּשֶׁהָיָה יוֹצֵא (כז) לַדָּרֶךְ (ט) [ט] בַּבֹּקֶר הָיָה אוֹמְרָהּ אַחַר יְהִי רָצוֹן, כְּדֵי לְהַסְמִיכָהּ לִבְרַכַת הַגּוֹמֵל חֲסָדִים וְתְהְיֶה בְּרָכָה (כח) הַסְּמוּכָה (י) לַחֲבֶרְתָּהּ:

בַּאֵר הֵיטֵב

(ו) **רַבִּים.** דַּוְקָא תְּפִלָּה הַקְּבוּעָה לְרַבִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סִימָן לְשָׁלוֹם. גְּמָרָא (ברכות סד.): (ז) **לֵירֵד.** אֲבָל מִלֵּת וְתִתְּנֵנִי לְחֵן, יֹאמַר בִּלְשׁוֹן יְחִיד. סָפֵר הַקָּנֶה (כוונות תקס״ה סוף סְעִיף א׳. אֲבָל מִלֵּת וְתִתְּנֵנִי לְחֵן, יֹאמַר בִּלְשׁוֹן יְחִיד. סָפֵר הַקָּנֶה (כוונות הקדושה והתפילה) עַל פִּי הַסּוֹד. וְיַעֲקֹב בְּתוֹרָה בְּדָרְךְ, אֲבָל לֹא יְצִיעַ בַּהֲלָכָה דִּלְמָא אָתֵי לְאִסְתְּרוּדֵי. גְּמָרָא דְּתַעֲנִית (דף י״). וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״י) וְאָפְשָׁר דְּכִישֵׁב בַּעֲגָלָה וְאִישׁ אַחֵר מְנַהֵיג הַסּוּסִים שָׂרֵי אֲפִלּוּ עִיּוּן. וְאֵל יֹאכַל יוֹתֵר מִשְּׁנֵי רְעָבוֹן מְשׁוּם חֲלִי מַעַיִם. שָׁם. וְיִכָּנֵס בְּכִי טוֹב וְיֵצֵא בְּכִי טוֹב. עַיֵּן תּוֹסְפוֹת שָׁם (ד״ה לעולם): (ז) **לֵירֵד.** מִיהוּ אִם אָפְשָׁר לוֹ יַעֲמִיד הַבְּהֵמָה, דְּקִימָא לָן רוֹכֵב כְּמְהַלֵּךְ דָּמֵי. שלְטֵי גִּבּוֹרִים (כ: אות א): ה (מ) **בַּיּוֹם.** פֵּרוּשׁ בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁהוֹלֵךְ יֹאמַר אוֹתָהּ. בֵּ״ח (ס״ה) וְטַ״ז (סק״ה) בְּנָסָת הַגְּדוֹלָה (בשו״ת, הגב״י סק״ז). דְּלֹא כְּטוֹעִים שֶׁאֵין אוֹמְרִים אֶלָּא בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁיּוֹצְאִים לַדֶּרֶךְ, אֶלָּא כָּל זְמַן שֶׁהוּא בְּדַרְךְ מַחֲיֵב לוֹמַר בְּכָל יוֹם שֶׁהוֹלֵךְ: ו (ט) **בַּבֹּקֶר וכו׳.** יֵשׁ שֶׁהֵבִינוּ דְּהַאי בַּבֹּקֶר נִמְשָׁךְ לְמַטָּה, כְּלוֹמַר כְּשֶׁהָיָה יוֹצֵא לַדֶּרֶךְ אֲפִלּוּ אַחַר הַתְּפִלָּה הָיָה אוֹמֵר בַּבֹּקֶר כְּדֵי לְהִסְמִיכָהּ לִבְרַכַת הַגּוֹמֵל חֲסָדִים, וְכֵן הוּא דַּעַת הַט״ז (סק״ה). וְלֹא הָיָה אֶלָּא דְּמִלַּת בַּבֹּקֶר נִמְשָׁךְ לְמַעְלָה, כְּשֶׁהָיָה יוֹצֵא בַּבֹּקֶר קֹדֶם הַתְּפִלָּה וְאָמַר הַבְּרָכוֹת בְּדַרְךְ וכו׳, דְּהָא אָסוּר לֶאֱמָרָהּ עַד שֶׁהֶחֱזִיק בְּדַרְךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סְעִיף ז׳. בְּאֵר שֶׁבַע דַּף ק״ט (סי׳ מה) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ כ) וְעוֹלַת תָּמִיד (סק״ יג) וּשְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט סק״ב). וּלְדִבְרֵי ט״ז מַה שֶּׁאָמַר בְּסָעִיף (ד׳) [ז׳] אַחַר שֶׁהֶחֱזִיק בַּדֶּרֶךְ, פֵּרוּשׁוֹ שֶׁיִּהְיֶה מֻחְזָק בְּוַדַּאי לֵילֵךְ, עַיֵּן שָׁם. וְדַחַק הוּא. וְנִסְתַּפֵּקְתִּי אִם יוֹצֵא בִּדִיעֲבַד אִם אָמַר בְּבֵיתוֹ. וּתְפִלַּת הַיּוֹצֵא מִן הַכְּרָךְ הַנִּכְרָךְ בְּסִימָן ר״ל (סי״א) לְכָלֵי עַלְמָא אוֹמַר אוֹתָהּ בְּבֵיתוֹ עַיֵּן שָׁם: (י) **לַחֲבֶרְתָּהּ.** שֶׁאֵינָהּ פּוֹתַחַת בְּבָרוּךְ. וְאִם הוֹלֵךְ בְּאֶמְצַע הַיּוֹם יַסְמִיכָהּ לִבְרָכָה אַחֶרֶת, כְּגוֹן שֶׁיֹּאכַל אוֹ שֶׁיִּשְׁתֶּה דָּבָר וִיבָרֵךְ בָּרָכָה אַחֲרוֹנָה אוֹ יָטִיל מַיִם וְיֹאמַר אֲשֶׁר יָצַר.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ד (ו) **רַבִּים.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וּבְבִרְכֵי יוֹסֵף (ס״ק ג׳ה) שֶׁקִּבֵּל שֶׁיִּלְמַד בְּכָל יוֹם קְצָת מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים בְּכַוָּנָה וְהַכְנָעָה וְטוֹב לוֹ. וְיִשְׁתַּדֵּל שֶׁיַּעֲשֶׂה לוֹ לְזִיָּה, וְכָל הַמִּתְלַוֶּה אֵינוֹ נָזוֹק, וְכוֹפִין לְלְזִיָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ״ם פֶּרֶק י״ד מֵהִלְכוֹת אֵבֶל (ה״ג). וְעַיֵּן בְּחֹשֶׁן מִשְׁפָּט סִימָן תכ״ז (סמ״ע ס״ק י״א). וְהִנִּפְטָר לֹא יִפְטֹר אֶלָּא מִתּוֹךְ דִּבֵּר הֲלָכָה (עירובין סד.): ה (ח) **בַּיּוֹם.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בִּרְכֵי יוֹסֵף (סק״ט) בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת הָרַדְבַּ״ז כָּתַב יָד (סי׳ ב״א קעו) אִם לֵן בְּמָקוֹם יְשׁוּב שֶׁחַיָּב לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, כְּשֶׁיּוֹצֵא צָרִיךְ לוֹמַר תְּפִלַּת הַדֶּרֶךְ כְּאִלּוּ יוֹצֵא בְּתְחִלָּה. וְאִם לֵן שָׁלֹא בְּמָקוֹם יְשׁוּב אוֹ שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, פַּעַם רִאשׁוֹנָה יְבָרֵךְ וְיִתְחַם וּבְשֹׁאָר יָמִים יְבָרֵךְ וְלֹא יִתְחַם. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְהַבִּרְכֵי יוֹסֵף כָּתַב עַל זֶה דְּהוּא מִקְרָא שֶׁלֹּא יִהְיֶה מִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת הַיָּם בְּפַעַם רִאשׁוֹנָה בְּחַתִּימָה וּבְשֹׁאָר יָמִים יְבָרְכוּ בְּלֹא חֲתִימָה, עַיֵּן שָׁם: ו (ט) **בַּבֹּקֶר.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. עַיֵּן (בְּאֵר הֵיטֵב) לְקַמָּן (סִימָן) [סְעִיף קָטָן] י״א. וְעַיֵּן בַּעֲטֶרֶת זְקֵנִים (סי״ו). וּבְבִרְכֵי יוֹסֵף (סק״י) כָּתַב שֶׁכִּסְפֵּר שֶׁעַר יוֹסֵף עַל הוֹרָיוֹת (ד׳ ד״ה החזיק) הֶרְאָה פָּנִים דְּשַׁפִּיר מְצֵי לְבָרֵךְ כָּל שֶׁצִּיָּה מִפֶּתַח בֵּיתוֹ לְלֶכֶת לַדֶּרֶךְ, אַף שֶׁעוֹדֶנּוּ בְּעִיר. עַיֵּן שָׁם. וּבִשְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ב׳ סִימָן מ״ו הֵבִיא דִּבְרֵי גִּיסוֹ הָאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ יד) וְהַכְּרֵעַ שֶׁבְּתַחְלַת יְצִיאָתוֹ מִבֵּיתוֹ אֵין לְבָרֵךְ עַד שֶׁהֶחֱלַךְ בַּדֶּרֶךְ, אֲבָל כְּשֶׁכְּבָר הוּא בְּפֹלִין מִתְפַּלֵּל קֹדֶם שֶׁיּוֹצֵא לַדֶּרֶךְ. וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה דְּעַל כָּל פָּנִים בְּדִיעֲבַד יוֹצֵא כְּשֶׁאוֹמֵר בְּבֵיתוֹ וְהֶחֱזִיק לַדֶּרֶךְ אַף בְּיוֹם רִאשׁוֹן, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּתִפְאֶרֶת שְׁמוּאֵל בְּהֶגְהוֹת הָרֹא״שׁ (פ״ד אות כ) שֶׁכָּתַב בְּשֵׁכֵח לֶאֱמָרָהּ אֲפִלּוּ הִגִּיעַ קְרוֹב לְמָלוֹן אֲפִלּוּ תּוֹךְ פַּרְסָה אוֹמְרָהּ, וּדְלֹא כְּהַשּׁוּר. וְקָשֶׁה לְהָקֵל וּלְבָרֵךְ נֶגֶד הַשּׁוּר. וְאוּלַי מִכָּאן גַּם הַתִּפְאֶרֶת שְׁמוּאֵל מוֹדֶה שֶׁאִם הוּא דֶּרֶךְ חֲזָרָתוֹ לְבֵיתוֹ וְהִגִּיעַ סְמוּךְ לְבֵיתוֹ תּוֹךְ פַּרְסָה שֶׁלֹּא יְבָרֵךְ:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(יט) **לֵאמֹרָה וכו׳.** פֵּרוּשׁ כָּל הַנֶּפֶשׁ שֶׁל תְּפִלַּת הַדֶּרֶךְ שֶׁמְּתוֹךְ כָּךְ תְּפִלָּתוֹ נִשְׁמַעַת יוֹתֵר. וּכְשֵׁם סֵפֶר הַקָּנֶה (כוונות הקדושה והתפילה) (טו) כָּתְבוּ דְּמִלַּת וּתְנֵנִי לְחֵן יֹאמַר בִּלְשׁוֹן יְחִיד: (כ) **בִּלְשׁוֹן רַבִּים.** וְדַוְקָא (טז) בַּתְּפִלָּה הַקְּבוּעָה לְרַבִּים אֲבָל כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה לְבַקֵּשׁ אֵיזֶה בַּקָּשָׁה בְּעֵד עַצְמוֹ אֵין צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל בִּלְשׁוֹן רַבִּים. וְיַעֲקֹב בַּתּוֹרָה בַּדֶּרֶךְ, וּכְבָר אָמְרוּ (אבות פ״ג מ״ד) הַמְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ וּמַפְנֶה לִבּוֹ לְבַטָּלָה מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ, אֲבָל לֹא יְצִיעַ בַּהֲלָכָה דִּילְמָא אָתֵי לְאִטְרוּדֵי [בַּתַּעֲנִית דַּף י׳ (ע״ב)]. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״י) וְאָפְשָׁר דְּכִישֵׁב בַּעֲגָלָה וְאִישׁ אַחֵר מְנַהֵיג הַסּוּסִים שָׂרֵי אֲפִלּוּ עִיּוּן. עוֹד מַשְׁמַע בְּגֶמָרָא (שם) דְּהַמְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ צָרִיךְ לְהַרְעִיב עַצְמוֹ מְעַט, כִּי הַשְׁבִּיעָה קָשֶׁה אָז לַמַּעַיִם (יז) מִפְּנֵי טֹרַח הַדֶּרֶךְ. (יח) וְיִזָּהֵר כָּל אָדָם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ פַּת אֲפִלּוּ הוֹלֵךְ בְּמָקוֹם קָרוֹב וּבְמָקוֹם דְּשָׁכִיחַ פַּת, כִּי כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁיִּקָּרֶה מִקְרוֹת רַחְמָנָא לִצְלָן בַּדֶּרֶךְ. וְנָכוֹן לְכָל יְרֵא שָׁמַיִם בְּעֵת יְצִיאָתוֹ לַדֶּרֶךְ שֶׁיִּפֹּק עִמּוֹ הַטַּלִּית וּתְפִלִּין שֶׁלּוֹ אֲפִלּוּ הוּא נוֹסֵעַ לְמָקוֹם קָרוֹב וְדַעְתּוֹ לַחֲזֹר הַיּוֹם, פֶּן יִקָּרֶה אֵיזֶה מִקְרֶה וְיִתְבַּטֵּל מִמְּצְוָה, וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים יֵשׁ עוֹבְרֵי דְּרָכִים שֶׁאֵין לוֹקְחִין עִמָּן אֲפִלּוּ תְּפִלִּין וְסוֹמְכִין עַצְמָן שַׁבָּדֶּרֶךְ יִשְׁאֲלוּ מֵאֲחֵרִים, וַעֲנוֹנָם גָּדוֹל כִּי הַרְבֵּה פְּעָמִים מְצוּיִים שָׁעָל יָדֵי זֶה עוֹבְרִים זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה כְּשֶׁמַּמְתִּינִים עַד שֶׁיְּזַדְּמֵן לָהֶם, וְעוֹד שֶׁלּוֹקְחִין תְּפִלִּין מִמַּה שֶּׁבָּא בְּיָדָם וְאֵין מַקְפִּידִים אִם הַקֶּשֶׁר שֶׁל רֹאשׁ הוּא לְפִי מִדָּתוֹ אוֹ לֹא: (כא) **וְאִם אָפְשָׁר.** כְּגוֹן (יט) שֶׁהַחֲבֵרוּתָא מַמְתֶּנֶת: (כב) **יַעֲמֹד מִלֵּילֵךְ.** אַךְ (כ) אִם עִכּוּב עַמִּידָתוֹ יַטְרִידוּ, מַתָּר לוֹמַר בְּמְהַלֵּךְ אוֹ בְּמֻיָּשָׁב: (כג) **אֵין צָרִיךְ לֵירֵד.** (כפ) שֶׁיְּרִידָתוֹ וַעֲלִיָּתוֹ טוֹרְדָתוֹ, אֶלָּא (כה) יַעֲמִיד הַבְּהֵמָה מִלֵּילֵךְ אִם אָפְשָׁר לוֹ, שֶׁאִם יִרְכַּב הֲרֵי הוּא כִּמְהַלֵּךְ. (כג) וְהוּא הַדִּין לְיוֹשֵׁב בָּעֲגָלָה שֶׁאֵין צָרִיךְ לֵירֵד אֶלָּא לְהַעֲמִיד הַסּוּסִים אִם אָפְשָׁר לוֹ: ה (כד) **בַּיּוֹם.** פֵּרוּשׁ (כז) בְּכָל יוֹם וְיוֹם כָּל זְמַן שֶׁהוּא בַּדֶּרֶךְ מְחֻיָּב לוֹמַר אוֹתָהּ: (כה) **אִם יָנוּחַ.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁמִּתְעַכֵּב שָׁם אֵיזֶה שָׁעוֹת כְּדֵי לָנוּחַ וְאַחַר כָּךְ הוֹלֵךְ לְדַרְכּוֹ, כֵּיוָן שֶׁכְּשֶׁנָּח בָּעִיר דַּעְתּוֹ הָיָה לַחֲזֹר וְלַיְלָךְ אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ: (כו) **צָרִיךְ וכו׳.** דְּהָוֵי הֶפְסֵד הַדַּעַת, (כה) וְכָל שֶׁכֵּן אִם לָן בַּדֶּרֶךְ בְּאוּשְׁפִּיזָא בַּלַּיְלָה דְּצָרִיךְ לְבָרֵךְ בַּבֹּקֶר, (כו) אַף אִם הוּא נוֹסֵעַ כָּל הַלַּיְלָה דְּהֵינוּ שֶׁאֵינוֹ לָן בְּקִבִּיעוּת בְּאוּשְׁפִּיזָא (מ) רַק יָנוּחַ אֵיזֶה מְעַט זְמַן בְּאוּשְׁפִּיזָא וְאַחַר כָּךְ חוֹזֵר לִנְסֹעַ, יֵשׁ לְבָרֵךְ תְּפִלַּת הַדֶּרֶךְ בַּבֹּקֶר בְּלִי חֲתִימָה וְעַיֵּן בְּבְאוּר הֲלָכָה (ד״ה צריך): ו (כז) **לַדֶּרֶךְ בַּבֹּקֶר.** פֵּרוּשׁ כְּשֶׁהָיָה נָחוּץ לְפָעָמִים לַיְלַךְ לַדֶּרֶךְ בַּבֹּקֶר קֹדֶם הַתְּפִלָּה וְהָיָה אוֹמֵר הַבְּרָכוֹת בַּדֶּרֶךְ, הָיָה מְסַמֵּךְ הַתְּפִלַּת הַדֶּרֶךְ אַחַר יְהִי רָצוֹן (כמ) אֲבָל כְּשֶׁהוּא מְהַלֵּךְ אַחַר הַתְּפִלָּה אֵין יָכוֹל לוֹמַר תְּפִלַּת הַדֶּרֶךְ קֹדֶם הַתְּפִלָּה, דַּהֲלֹא עַל כָּל פָּנִים אָסוּר לֶאֱמָרָהּ עַד שֶׁהֶחֱזִיק בַּדֶּרֶךְ וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסָעִיף ז׳: (כח) **הַסְּמוּכָה לַחֲבֶרְתָּהּ.** שֶׁאֵינָהּ פּוֹתַחַת בְּבָרוּךְ, (כט) וְאִם הוֹלֵךְ בְּאֶמְצַע הַיּוֹם יַסְמִיכָהּ לִבְרָכָה אַחֶרֶת, כְּגוֹן שֶׁיֹּאכַל אוֹ יִשְׁתֶּה דָּבָר וִיבָרֵךְ בָּרָכָה אַחֲרוֹנָה אוֹ יָטִיל מַיִם וְיֹאמַר אֲשֶׁר יָצַר. (ל) וּבְמָקוֹם שֶׁאֵין יְכוֹל לַעֲשׂוֹת כָּל זֶה, כְּגוֹן שֶׁאֵין לוֹ עַל מַה לְּבָרֵךְ, וְגַם הוּא יוֹשֵׁב בַּעֲגָלָה בֵּין אֲנָשִׁים וְאֵינָם רוֹצִים לְהַמְתִּין עָלָיו עַד שֶׁיֵּרֵד וְיַעֲלֶה,

שַׁעַר הַצִּיּוּן

דִּבְנָעוֹר כָּל הַלַּיְלָה מְצַדְּדִים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ בַּבֹּקֶר: (מ) **וְ (מא)** פְּשׁוּט: (מב) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״י): (מג) מָגֵן אַבְרָהָם (שם): (מד) רַשׁ״י שָׁם (ד״ה משום מעיינא): (מה) חַיֵּי אָדָם (כלל סד ס״ה): (מו) גְּמָרָא (ברכות ל.): (כ) אֵלִיָּה רַבָּה (סק״י) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (מז) לְבוּשׁ: (מח) שָׁם: (מט) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יא): (נ) חַיֵּי אָדָם (שם ס״ב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: ה (מא) כָּל הָאַחֲרוֹנִים, דְּלֹא כְּפָרִי חָדָשׁ: (נא) פָּרִישָׁה (סק״ז) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (נב) מוּכָח מִשַּׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק״ח). וְכֵן נִרְאֶה, דְּלֹא עָדִיף מִבִּרְכוֹת הַתּוֹרָה

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א) וכן פסק בשו״ע הרב (ס״ה), אבל בסידור כתב שיאמרה ביום הראשון בחתימת ברכה ובשאר הימים יחתום בלי הזכרת השם.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

ז כאוֹמֵר אוֹתָהּ אַחַר (כט) שֶׁהֶחֱזִיק (יט) בַּדֶּרֶךְ. (ל) * וְאֵין לְאָמְרָהּ לאֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ לוֹ לֵילֵךְ (יב) (לא) פַּרְסָה, (לב) אֲבָל פָּחוֹת מִפַּרְסָה לֹא יַחְתֹּם בְּבָרוּךְ. (וּלְכְתְחִלָּה יֹאמַר אוֹתָהּ בְּפַרְסָה רִאשׁוֹנָה) (רש"י ב"ב ד"ה עד פרסה) והרבינו יונה (כ: ד"ה משפטה)). וְאִם שָׁכַח מִלְּאָמְרָהּ, יֹאמַר אוֹתָהּ כָּל זְמַן שֶׁהוּא בַּדֶּרֶךְ וּבִלְבָד שֶׁלֹּא הִגִּיעַ (לג) תּוֹךְ פַּרְסָה הַסְּמוּכָה לָעִיר שֶׁרוֹצֶה לָלוּן בָּהּ, וּמִשָּׁם וְאֵילָךְ יֹאמַר אוֹתָהּ בְּלֹא בָּרְכָה: ח (לד) מהַנִּכְנָס (יג) לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, (לה) יִתְפַּלֵּל יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁלֹּא אֶכָּשֵׁל בִּדְבַר הֲלָכָה וְכוּ', (לו) וּבִיצִיאָתוֹ (לז) יֹאמַר, מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ ה' אֱלֹהַי שֶׁשַּׂמְתָּ חֶלְקִי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ:

כ בְּרָכוֹת ל' (ע"א).
ל טוּר (בְּשֵׁם).
מ בְּרָכוֹת כ"ח (ע"ב).

א בְּרָכוֹת ט' (ע"ב).
ב בֵּית יוֹסֵף (ד"ה אבל אמן) עַל פִּי הַזֹּהַר (ח"א דף כה:).

קִיא דִּין סְמִיכוּת גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה. וּבוֹ ג' סְעִיפִים:

א (א) אצָרִיךְ לִסְמֹךְ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה, וְלֹא יַפְסִיק (ב) בֵּינֵיהֶם (ג) בְּאֶפְלוּ בְּאָמֵן אַחַר גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל (ד) וְלֹא אֶפְלוּ בִּיחִידוּת וּבִפְרָט בְּמִי שֶׁהוּגְעַ לְהוֹרָאָה. וְיֵשׁ לוֹמַר נַסְתָּא אַחַת קְצָרָה כּוֹלֶלֶת הַרְבֵּה וְזוֹ הִיא. יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹקֵי וֵאלֹקֵי אֲבוֹתַי שֶׁתָּאִיר עֵינַי בְּמְאוֹר תּוֹרָתֶךָ וְתַצִּילֵנִי מִכָּל מִכְשׁוֹל וְטָעוּת הַן בְּדִינֵי אִסּוּר וְהֶתֵּר הַן בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת הַן בְּהוֹרָאָה הֵן בַּלְמוּד, גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ, וּמַה שֶּׁשָּׁגִיתִי כַּבֵּר הַעֲמִידֵנִי עַל הָאֱמֶת וְאַל תַּצֵּל מִפִּי דְּבַר אֱמֶת עַד מְאֹד כִּי ה' יִתֵּן חָכְמָה מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה. ט"ז (סק"ח). וְכֵן כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טז) שֶׁהָאֲרִיז"ל הָיָה אוֹמְרָהּ בְּכָל בֹּקֶר (עיין שער המצוות פרי ואתחנן). וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם דְּתִפְלַּת מוֹדָה אֲנִי וכו', יֹאמַר בְּכָל עֶרֶב כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה כָּל הַיּוֹם:

בֵּאוּר הַלָּכָה

שֶׁיֹּאמְרֶנָּה קֹדֶם שֶׁהָאִיר הַיּוֹם. כֵּן נִרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי לְכאוֹרָה:

ז * **וְאֵין לְאָמְרָהּ כו'.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ל) הַטַּעַם וְהוּא מַהֲרִא"ש (פ"ד סי' יח).

וְלְכאוֹרָה לְפִי זֶה אֶפְלוּ אִם יֵשׁ לוֹ לִסַּע פַּרְסָה בְּיִחַד אַף שֶׁהוּא נוֹסֵעַ הַפַּרְסָה דֶּרֶךְ אִיזֶה עִיר אוֹ שְׁיוֹדֵעַ שֶׁאִיזֶה עִיר קְרוֹבָה בְּצַד דֶּרֶךְ נְסִיעָתוֹ בְּתוֹךְ פַּרְסָה, גַּם כֵּן לֹא יֹאמַר תְּפִלַּת הַדֶּרֶךְ בַּחֲתִימָה, דְּהָא לֵיכָא מְקוֹם סַכָּנְתָא. וְאֶפְשָׁר דְּלֹא פָּטְרוּ רַק אִם כָּל דֶּרֶךְ נְסִיעָתוֹ הָיָה פָּחוֹת מִפַּרְסָה, וּמַה שֶּׁאָמַר אַחַר כָּךְ וּבִלְבַד שֶׁלֹּא הִגִּיעַ וכו', שֶׁאֲנִי הָתָם דְּמַה שֶּׁהָלַךְ כְּבָר לֵיכָא לְאִצְטְרוּפֵי לְחֵיבוֹ עַל יְדֵי זֶה, וּמַה שֶּׁסַּע לְמַחַר נְסִיעָה אַחֲרִיתָא הִיא, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּעִנְיָנֵנוּ. **וְצָרִיךְ עִיּוּן:**

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אַף עַל פִּי כֵן מֵתֵר לוֹמַר תְּפִלַּת הַדֶּרֶךְ, דְּכַמָּה רִאשׁוֹנִים סוֹבְרִים דִּתְפִלַּת הַדֶּרֶךְ אֵין צְרִיכָה שֶׁתְּהֶיה סְמוּכָה לַחֲבֶרְתָּהּ עַיֵּן בְּטוּר וּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ומה שאינה). (לא) נוֹהֲגִין לְטַל רְשׁוּת מֵהַגְּדוֹלִים וּמִתְבָּרְכִים כְּשֶׁהוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ, וְיֵשׁ סָמְךְ מִמַּה שֶּׁאָמְרוּ חַזַ"ל (ברכות ג:) נִמְלָכִים בְּסַנְהֶדְרִין פָּרַשׁ רַשַּׁ"י נָטְלוּ רְשׁוּת כְּדֵי שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ עֲלֵיהֶם. עֶשֶׂרֶת זְקֵנִים (ס"ד): ז (יט) בַּדֶּרֶךְ. וְלֹא יֹאמַר בְּתוֹךְ עִבּוּרָהּ שֶׁל עִיר דְּהֵינוּ בְּתוֹךְ שִׁבְעִים אַמָּה וְשִׁירַיִם מִן הָעִיר, דְּעִבּוּרָא דְּמָתָא כְּמָתָא דְּמֵי: (יב) פַּרְסָה. הוּא שְׁמוֹנַת אֲלָפִים אַמָּה, דְּמִיל הוּא אַלְפַּיִם אַמָּה וּפַרְסָה הוּא אַרְבָּעָה מִילִין. וְאִם הוֹלֵךְ בְּמָקוֹם סַכָּנָה, יֵשׁ לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת הַדֶּרֶךְ אֶפְלוּ בְּפָחוֹת מִפַּרְסָה. ט"ז (סק"ז) וְכֵן כָּתַב מַהֲרִי"ל נִרְאֶה לִי דְּהוּא הַדִּין בְּמִי שֶׁיּוֹשֵׁב לִלְמֹד תָּמִיד (ס"ק יד): ח (יג) לְבֵית הַמִּדְרָשׁ. נִרְאֶה לִי דְּהוּא הַדִּין בְּמִי שֶׁיּוֹשֵׁב לִלְמֹד אֶפְלוּ בְּפָחוֹת מִפַּרְסָה. ט"ז (סק"ז) וְכֵן כָּתַב עַלַּת תְּפִלָּתוֹ בְּמִי שֶׁיּוֹשֵׁב לִלְמֹד אֶפְלוּ בְּאָמֵן אַחַר גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל (ד) וְלֹא אֶפְלוּ בִּיחִידוּת וּבִפְרָט בְּמִי שֶׁהוּגְעַ לְהוֹרָאָה. וְיֵשׁ לוֹמַר נַסְתָּא אַחַת קְצָרָה כּוֹלֶלֶת הַרְבֵּה וְזוֹ הִיא. יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹקֵי וֵאלֹקֵי אֲבוֹתַי שֶׁתָּאִיר עֵינַי בְּמְאוֹר תּוֹרָתֶךָ וְתַצִּילֵנִי מִכָּל מִכְשׁוֹל וְטָעוּת הַן בְּדִינֵי אִסּוּר וְהֶתֵּר הַן בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת הַן בְּהוֹרָאָה הֵן בַּלְמוּד, גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ, וּמַה שֶּׁשָּׁגִיתִי כַּבֵּר הַעֲמִידֵנִי עַל הָאֱמֶת וְאַל תַּצֵּל מִפִּי דְּבַר אֱמֶת עַד מְאֹד כִּי ה' יִתֵּן חָכְמָה מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה. ט"ז (סק"ח). וְכֵן כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טז) שֶׁהָאֲרִיז"ל הָיָה אוֹמְרָהּ בְּכָל בֹּקֶר (עיין שער המצוות פרי ואתחנן). וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם דְּתִפְלַּת מוֹדָה אֲנִי וכו', יֹאמַר בְּכָל עֶרֶב כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה כָּל הַיּוֹם:

אֵינוֹ הוֹלֵךְ יְחִידִי שֶׁאֵין לָחֹשׁ לְמַזִּיקִים: ז (כט) שֶׁהֶחֱזִיק בַּדֶּרֶךְ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר (לז) שֶׁלֹּא יֹאמְרֶנָּה כְּשֶׁעַדַיִן הוּא בְּתוֹךְ הָעִיר שָׁדָר בָּהּ אַף שֶׁמְּכִין עַצְמוֹ לָצֵאת לַדֶּרֶךְ, (לה) וְעִבּוּרָהּ שֶׁל עִיר, דְּהֵינוּ שִׁבְעִים אַמָּה וּמְעַט יוֹתֵר סְמוּךְ לָעִיר לְאַחַר שֶׁכְּבָר כָּלוּ כָּל הַבָּתִּים הֲרֵי הוּא כְּתוֹךְ הָעִיר. וְהַטַּ"ז (סק"ד) מַתִּיר אֶפְלוּ בְּתוֹךְ הָעִיר מִשָּׁעָה שֶׁגָּמַר בְּלִבּוֹ וְהֵכִין עַצְמוֹ לָצֵאת. אֲבָל הָאֶלְיָה רַבָּה (ס"ק יד) וְהַפְּרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק יד) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים חוֹלְקִין עַל זֶה, וְהִסְכִּימוּ דִּלְכְתְחִלָּה יֵשׁ לִיזָּהֵר שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת כֵּן אַף בְּדִיעֲבַד יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל דְּבָרָיו. וְכָל זֶה בְּתוֹךְ תְּפִלַּת יְצִיאָתוֹ מִבֵּיתוֹ, (לו) אֲבָל כְּשֶׁהוּא לָן בַּדֶּרֶךְ יוֹכַל לוֹמַר תְּפִלַּת הַדֶּרֶךְ בַּבֹּקֶר כְּשֶׁמַּכִּין עַצְמוֹ לָצֵאת אֶפְלוּ כְּשֶׁהוּא בְּעִיר, דִּכְבָר הֶחֱזִיק בַּדֶּרֶךְ. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן ר"ל (ס"א) לְעִנְיַן מַה שֶּׁמִּתְפַּלֵּל כְּשֶׁיּוֹצֵא מִן הַכְּרַךְ וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם (סק"ג): (ל) **וְאֵין לְאָמְרָהּ וכו'.** שֶׁפָּחוֹת מִפַּרְסָה בְּקָרוֹב לָעִיר אֵינוֹ מְקוֹם סַכָּנָה מִן הַסְּתָם, אִם לֹא שֶׁמַּחְזָק לָן בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהוּא סַכָּנָה אָז יֵשׁ לְבָרֵךְ תְּפִלַּת הַדֶּרֶךְ בְּכָל גַּוְנֵי. וְאֵין חִלּוּק בֵּין הוֹלֵךְ בִּסְפִינָה לְהוֹלֵךְ בַּיַּבָּשָׁה [אֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק טו)], וּלְפִי זֶה גַּם הַנּוֹסֵעַ עַל מְסִלַּת הַבַּרְזֶל יֵשׁ לוֹ לְבָרֵךְ תְּפִלַּת הַדֶּרֶךְ אֶפְלוּ אִם נוֹסֵעַ רַק פַּרְסָה. וּלְפִי זֶה יֵשׁ לְזַהֵר לְכַתְּחִלָּה תֵּכֶף כְּשֶׁמַּתְחִיל לִנְסֹעַ לְבָרֵךְ בְּרִכַּת תְּפִלַּת הַדֶּרֶךְ, וְכֵמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמְ"א בְּסִמּוּךְ דִּלְכַתְּחִלָּה יְהַדֵּר תּוֹךְ פַּרְסָה רִאשׁוֹנָה, וּבְדִיעֲבַד יְבָרֵךְ עַד לְבַסּוֹף כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲדַיִן פַּרְסָה אַחַת לִסַּע עַל הַמְּסִלָּה: (לא) **פַּרְסָה.** הוּא שְׁמוֹנַת אֲלָפִים אַמָּה, דְּמִיל הוּא אַלְפַּיִם אַמָּה וּפַרְסָה הוּא אַרְבָּעָה מִילִין: (לב) **אֲבָל פָּחוֹת וכו'.** וּמִפְּנֵי זֶה (לז) כְּשֶׁאָחַד בָּא מִן הַדֶּרֶךְ בְּתוֹךְ פַּרְסָה, מִנְהַג הָעוֹלָם שֶׁלֹּא לִתֵּן לוֹ שָׁלוֹם, דְּאֵין זֶה מִקְרֵי בָּא מִן הַדֶּרֶךְ דְּהָא אֵין אוֹמֵר תְּפִלַּת הַדֶּרֶךְ: (לג) **תּוֹךְ פַּרְסָה.** וַאֲפִלּוּ אִם בְּדַעְתּוֹ לִסַּע עוֹד אַחַר כָּךְ כַּמָּה פַּרְסָאוֹת מֵעִיר זוֹ, הוּא נִסְיָעָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ וְהַשְׁתָּא הוּא עַל כָּל פָּנִים פָּחוֹת מִפַּרְסָה וְלֵיכָא סַכָּנָה: ח (לד) **הַנִּכְנָס לְבֵית הַמִּדְרָשׁ.** (עיין שער המצוות פרי ואתחנן), וְהָיָה אוֹמֵר אַחַר כָּךְ 'כִּי ה' יִתֵּן חָכְמָה מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה' (משלי ב ו), 'גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ' (תהלים קיט יח): (לה) **יִתְפַּלֵּל יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ.** וְאֵין בָּהּ חֲתִימָה. כָּתַב ט"ז (סק"ח) דְּהוּא הַדִּין מִי שֶׁיּוֹשֵׁב לִלְמֹד בִּיחִידוּת, וּבִפְרָט אִם הִגִּיעַ לְהוֹרָאָה, צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל שֶׁלֹּא יִטְעֶה בִּלְמוּד וּבְהוֹרָאָה לוֹמַר עַל טָמֵא טָהוֹר וְעַל אִסּוּר מֻתָּר, וְטוֹב לוֹמַר נָסְתָּא אַחַת קְצָרָה כּוֹלֶלֶת הַרְבֵּה וְזֶהוּ, יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹקֵינוּ וֵאלֹקֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתָּאִיר עֵינַי בְּמְאוֹר תּוֹרָתֶךָ וְהַצִּילֵנִי מִכָּל מִכְשׁוֹל וְטָעוּת הַן בְּדִינֵי אִסּוּר וְהֶתֵּר הַן בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת הַן בְּהוֹרָאָה הֵן בַּלְמוּד, גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ, וּמַה שֶּׁשָּׁגִיתִי כַּבֵּר הַעֲמִידֵנִי עַל הָאֱמֶת, וְאַל תַּצֵּל מִפִּי דְּבַר אֱמֶת עַד מְאֹד, כִּי ה' יִתֵּן חָכְמָה מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה. וּכְשֶׁהוּא לוֹמֵד בַּחֲבוּרָה, צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ גַּם כֵּן שֶׁלֹּא יִשְׁמַח בְּתַקָּלָתָם וְלֹא יִשְׂמְחוּ בְּתַקָּלָתוֹ וְכַדְּאִיתָא בְּגְמָרָא (ברכות כח:): (לו) **וּבִיצִיאָתוֹ וכו'.** כָּתַב הָרַמְבַּ"ם בְּפֵרוּשׁ הַמִּשְׁנָה (פ"ד מ"ב), וְאָלָה שְׁתֵּי תְּפִלּוֹת חוֹבָה. וְיֵשׁ לוֹ לְהִתְפַּלֵּל יוֹשֵׁב אוֹ עוֹמֵד כְּמוֹ שֶׁיִּזְדַּמֵּן לוֹ, וְלֹא יַחֲזֹר פָּנָיו לְמִזְרָח וְלֹא לְמַעֲרָב וְלֹא יַעֲשֶׂה הִשְׁתַּחֲוָיָה וכו', עַיֵּן שָׁם וְהֵבִיאוּ הָאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק יז) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים:

(לז) **יֹאמַר מוֹדָה וכו'.** וְהוּא הַדִּין הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בִּיחִידוּת כָּל הַיּוֹם, צָרִיךְ לוֹמַר כֵּן בְּכָל עֶרֶב אַחַר גְּמַר לִמּוּדוֹ [מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טז)]:

א (א) **צָרִיךְ לְסָמְכוֹ.** אֲבָל (ט) בְּמוּסָף וּמִנְחָה מֻתָּר לוֹמַר פְּסוּקִים קֹדֶם 'ה' שְׂפָתַי תִּפְתָּח', אֲבָל לֹא אַחַר כָּךְ, דְּפְסוּק זֶה מִכְּלַל תְּפִלָּה הוּא, דְּהָא מַהֲאי טַעְמָא נוֹכַל לוֹמַר אוֹתוֹ בֵּין גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה, מִפְּנֵי דִּכְיָון דְּקָבְעוּהוּ רַבָּנָן בִּתְפִלָּה יֵשׁ לוֹ דִּין תְּפִלָּה, אִם כֵּן אֵין לְהַפְסִיק בֵּינוֹ לְתִפְלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה: (ב) **בֵּינֵיהֶם.** וַאֲפִלּוּ (ס) בְּשֶׁהָיָה בָּעֲלְמָא יוֹתֵר מִכְּדֵי דִּבּוּר יֵשׁ לִזָּהֵר לְכַתְּחִלָּה, וְכַדֵּי דִּבּוּר הוּא כְּדֵי שְׁאִילַת תַּלְמִיד לְרַב]: (ג) **אֶפְלוּ בְּאָמֵן וכו'.** וְהוּא הַדִּין דְּקַדִּישׁ וּקְדֻשָּׁה אֵין לַעֲנוֹת וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ס"ו סָעִיף ט', וְנָקֵט אָמֵן מִשּׁוּם דְּשָׁם סָלַק עִנְיָנָא שֶׁל הַבְּרָכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע, וְהָוֶה אָמֵינָא דְּיָכוֹל לַעֲנוֹת אָמֵן אֶפְלוּ אַחַר עֲשָׂרָה וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן רט"ו סָעִיף א', קָא מַשְׁמַע לָן דְּאָסוּר מִשּׁוּם הֶפְסֵק, וַאֲפִלּוּ אַחַר הַשְׁלִיחַ צִבּוּר לֹא יַעֲנֶה: (ד) **וְלֹא בְּשׁוּם פְּסוּק.** וַאֲפִלּוּ (ג) בְּעַרְבִית קֹדֶם תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה גַּם כֵּן יֵשׁ

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(נט) עֶשֶׂרֶת זְקֵנִים (ס"ד): (ס) וּבְאֵר הַיטֵב (סק"י): (נא) פְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"י): (נב) מָגֵן אַבְרָהָם: ז (נג) אַחֲרוֹנִים: (נד) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יד): (נה) אֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק יד): (נו) מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (ס"ק טז): ח (נז) הוּבָא בְּמָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טז):

א (ט) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א): (י) פְּרִי מְגַדִּים בְּסִימָן ס"ו (א"א) סָעִיף קָטָן י"ג: (יא) אַחֲרוֹנִים:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah